

Književne novosti

Oton Zupančičeve pesmi: „Samogovori“, ki jih izda Bambergova knjigotržnica, so dotiskane. Opozarjamo naše naročnike že zdaj na izdajo te naj-novejše pesniške zbirke.

Poezije dr. Franceta Prešerna. Uredil L. Pintar. II. natisk ljudske izdaje. Izdala knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Dejstvo, da je prvi natisk Bambergove ljudske izdaje Prešernovih poezij razprodan, je vesel dokaz, da se tudi širše občinstvo čimdalje bolj zanima za neumrjoče proizvode našega pesnika prvaka. Naj bi se kazalo to zanimanje i v bodoče! Zamolčati pa ne moremo pri tem naznanilu, da je v drugem natisku precej napak; zagrešila jih je tiskarna, ker ni uredniku 1. izdaje, skriptorju L. Pintarju, niti prijavila 2. natiska, niti mu ga poslala v pregled.

1. **S. Gregorčič: Poezije. IV.** — Tiskala in založila „Narodna tiskarna“ v Gorici. 1908.

2. **Simon Gregorčič: Poezije.** — Izdala in založila „Družba sv. Mohorja“ v Celovcu. 1908.

S prvo knjigo se še poplačuje narodov dolg goriškemu slavčku, z drugo se že nalaga kapital pri narodu. To je dosledni zaključek v razmerju med narodom in njegovim ljubljencem: z navdušenjem je bil sprejet pesnik, ko je pred skoraj tridesetimi leti izdal prvi zvezek svojih „Poezij“; a jedva je utihnil pevec za veke, že je zahtevala pieteta, naj se zbere zapuščina njegovih sladkih melodij, in je vznikla v narodu zavest, da spada med prve pojme narodne izobrazbe, poznati Gregorčiča po imenu, življenju in delih. Dvoje pričakovanj narodovega dolžnostnega čuta — dvoje knjig na književnem trgu! In značilno je, da sta obojo dolžnost izpolnila zastopnika najpoklicanejših interpretov narodove zavestnosti, pesnika F. Ks. Meško in Anton Medved.

Prva knjiga je pogoj za drugo. Kar je oskrbel pesnik za prvi zvezek svojih poezij sam, to je opravil za IV. zvezek Meško: „raztresene je ude zbral“. A dočim je Gregorčič poleg zbiranja tudi izbiral, je bila Meškova dolžnost, le zbirati; moral je izpopolniti vse dosedanje Gregorčičeve zvezke, zasledovati raztresene natise nekaterih pesmi po raznih, često malo znanih listih, in zlasti pregledati rokopisno ostalino. Po vsem tem je torej IV. zvezek izpopolnilo Gregorčičevih poezij iz vseh dob njegovega pesnikovanja: od začetniških pesmi v „Glasniku“ v šestdesetih letih preteklega stoletja pa sem do prigodnice „Knez nadškofu dr. F. Sedeju“ in do jesenske budnice „Na dan“, ki sta spesnjeni v letu 1906. Zanimalo bi nas izvedeti, je li gradivo zbrano res celotno, tako da imamo zdaj celega Gregorčiča pred seboj; literarni zgodovinar bi zlasti rad vedel, kako je z literarno zapuščino, so li natisnjene vse pesmi, ali so nekatere iz kakršnihkoli razlogov še udržane, v kateri končni obliki so se natisnile, ali so morda kaj popravljene itd. Izdajatelj je imel z zbiranjem in urejevanjem mnogo truda; zato je škoda, da nam ni otvoril vpogleda v njegovo delalnico. V posebno zaslugo mu štejem, da ni prezrl vsaj najpotrebnejšega: v „Kazalu“ so pristavljeni naslovom pesmi podatki o času (oz. kraju) nastanka in objave malodane vseh pesmi; le pri 7 pesmih ni nikakih pojasnil.

Natančna poučitev v tem oziru bi bila baš pri tem zvezku zelo instruktivna, ker nam nudi pregled čez vso dobo pesnikovega delovanja, v izrezkih sliko njegovega razvoja in pri še nenatisnjenih pesmih vpogled v mehanizem njegovega pesnikovanja. Vsekakor nam je Meško s to izdajo omogočil študiranje Gregorčiča; zdaj je tudi prišel čas za to in ta knjiga nas po svoji snovi na tak posel kar izziva. Na tem mestu ne bomo izvrševali te naloge; ker se bo ona tikala v prvi vrsti seveda estetske sodbe, naglašamo tukaj le dejstvo, da so najboljše pesmi v tej zbirki, prav „Gregorčičeve“, iz dobe prvega njegovega zvezka. Najboljša v zvezku je pač „Ohrani Bog te v cveti“, ki smo jo kot dijaki tolikokrat peli, prelestna posestrima ponarodnele „Nazaj v planinski raj“. Najbolj nevredni Gregorčiča pa sta zadnji dve kitici uvodne „Moje pesmi“, popačeni po vsebini in obliki [pesnikovo srce je vulkan, srce Slovencev je knjiga; oni vulkan naj „šviga“ v knjižico (!) src; ako jih ogreje, „za narod moj [sic!] nisem tu gorel zaman“]. Sicer se vrste dobre in slabejše (n. pr. nekatere prigodnice); a mi se v vse podrobnosti ne moremo spuščati. Nasproti izdajateljevi trditvi v predgovoru, češ, „Gregorčič ni iskal nikdar sebe“, pa moramo poudariti, da so baš tiste Gregorčičeve pesmi najlepše in najbolj učinkovite, v katerih je samega sebe iskal in — našel.

Ko so bile Gregorčičeve pesmi vse zbrane, se je moglo misliti na izbor iz njih, na Gregorčičevo antologijo; priredil jo je A. Medved. Da jo je izdala „Družba sv. Mohorja“, to zagotavlja knjigi uspeh, kakor bi ji ga ne moglo izposlovati nobeno drugo založništvo; Gregorčičeva antologija je postala narodna knjiga, ker se je priredila kot ljudska knjiga. V interesu našega naroda moramo z veseljem pozdraviti to novo načelo pri celovski „Družbi“; take knjige povzdigajo ves nivo njenih publikacij. Vpraša se le, kako bo sprejelo tako knjigo naše „Mohorjevo“ občinstvo, ki pričakuje v prvi vrsti čtiva „Večernic“ in bodrila, kakor je — imenik udov, nikakor pa ne pesmi. Vendar, knjiga bo v hiši, lepše je opremljena ko druge in prelistovala se bo. — Katere pesmi so izbrane in kako so uvrščene, to prepuščam odločitvi po razumnih izdajateljevih nazorih („Predgovor“, 6–7); le prigodnic bi moglo biti še manj. Pesnikov životopis je dobro sestavljen; pogrešali pa bodo bralci tuintam kakega pojasnila k pesmim; saj je Meško celo v zgoraj omenjeni izdaji, ki je namenjena pač bolj izobraženim slojem, na nekaterih mestih pridejal prav dobro došle opazke pod črto. — „Družbeni“ Gregorčič je ilustrovan; to je dobro, ker slike vedno vabijo. A za svojo osebo moram izjaviti, da mi izmed slik ugaja le ta in ona; kjer se nanašajo na istinite pokrajine (Gregorčičev rojstni kraj, Rabeljsko jezero), tam bi naj bile tudi v sliki take, kakršni so kraji zares, ne tako medle; alegorične pa morajo odgovarjati milieuju. Zdaj pa si pogledajte kar prvo („Naša zvezda“), ali tiste gigrlske hajduke k „Hajdukovi oporoki“ (str. 69.) In kratkohlačni (!), bosonogi, golobedri „Veseli pastir“ na str. 67. pač nikoli ni in ne bo „po planini visoki pohajal“. Sicer: ta pastir po vsebini pesmi („za muhe mi ljudske ni mar“) ne more biti mlad dečko, ampak že izkušen človek!

Gregorčič je torej prišel k nam, pojdimo zdaj tudi mi h Gregorčiču!

Dr. Jos. Tominšek.

Džungula. (The Jungle Book.) Angleški spisal Rudyard Kipling. Prevedel Fr. K. S sliko avtorjevo in 15 ilustracijami. V Ljubljani 1908. Založil L. Schwentner. Cena broš. knjigi 2 K, eleg. vezani 3 K, po pošti 20 h več. Kipling je morda najbolje plačani pisatelj sedanosti in njegova dela se že davno prevajajo na razne evropske jezike. Prav je torej, da se seznanimo tudi mi Slovenci nekoliko natančneje z njim. Uverjeni smo, da bo knjiga ugajala marsikomu.

Osnovni nauki o narodnem gospodarstvu. Spisal Valentin Žun, c. kr. finančni komisar. V Ljubljani 1908. Založila „Narodna knjigarna“. Natisnil Iv. Pr. Lampret v Kranju. Cena 3 K, s pošto 3 K 20 h. — Da se pišejo pri nas tudi take knjige, je dobro znamenje. Pisatelj obvladuje popolnoma predmet, s katerim se bavi; o tem se prepriča vsakdo, ki knjižico tudi le površno prelista. Vse gradivo je porazvrščeno sistematično in pregledno, pripovedovanje je jasno, definicije enostavne, a vendar točne, vsled česar bode knjigo vsakdo s pridom čital, tudi tisti, ki je šele začetnik v proučevanju narodnega gospodarstva; da, vidi se nam, da bode knjiga zanimala tudi širše kroge, ki jim ne gre za to, da bi se seznanili z narodnim gospodarstvom kot vedo, ker je pisana zares poljudno. Priporočamo jo tudi „Zvonovim“ naročnikom.

Nova pravna knjiga. Društvo „Pravnik“ v Ljubljani je ravnokar izdalo že davno zaželjeno 5. knjigo „Poljudne pravne knjižnice“ (zvezek XI. in XII.), ki obsega predpise zoper okvaro poljščine (poljskega blaga) za vse slovenske pokrajine. Knjižica, ki stane le 80 h, ima naslednjo vsebino: I. Državni zakon o uradnem stanju stražarskega osobja. — II. Predpisi za Kranjsko. a) Zakon o obrambi poljščine. b) Razglasilni ukaz o vinograjskem zakonu. c) Zakon za vinograde. d) Okrožnica dež. odbora vinogradnikom. e) Zakon o oznakah čuvalnih organov. f) Ukaz k temu. g) Zakon o varstvu planik in kraljeve rože. — III. Predpisi za Koroško. a) Zakon o obrambi poljščine. b) c) Dodatni predpisi k temu zakonu. — IV. Predpisi za Goriško-Gradiško. a) Zakon o varstvu poljskega blaga. b) c) Dodatni predpisi. d) Zakon o zahtevkih za javne stražnike. e) Zakon o varstvu planike. — V. Predpisi za Istro. a) Zakon o varstvu poljskega blaga. b) c) d) Dodatni predpisi k temu zakonu. e) Zakon o reji in paši koz. f) Ukaz k temu zakonu. — VI. Predpisi za Trst. a) Zakon o varstvu poljskega blaga. b) Razglas k temu zakonu. — VII. Predpisi za Štajersko. a) Zakon o varstvu poljskega blaga. b) c) Dodatni predpisi k temu zakonu. Sklepne urednikove pripomnje. — Vsebina in nizka cena priporočata knjigo sami. Jezik je jako umljiv in krepek, vsaj je velik del teh predpisov svoj čas sestavil pokojni pesnik France Levstik. Ponatisk iz te knjige z nekimi pristavki je „Stenska tabela s kazenskimi določili zaradi obrambe poljščine“, ki velja za vsako kronovino posebej po 20 h. Oboje se dobiva po vseh knjigarnah, v Novem mestu tudi pri uredniku te prepotrebne nove pravne knjige, g. dr. Ed. Volčiču.

Koledar „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani za navadno leto 1909. Izdalo in založilo vodstvo. Cena 1 K 20 h. Priporočamo ta koledar, ki prinaša razen običajne koledarske vsebine in družbenega vestnika tudi par zanimivih sestavkov, ker je dobiček iz izkupila namenjen družbi, ki potrebuje v obrambo najvitalnejših narodnih interesov od leta do leta več novcev.

Slovenski sokolski koledar za leto 1909. Uredil g. G. Sajovic. IV. letnik. V Kranju, 1908. Izdal in založil vaditeljski zbor Sokola v Kranju. Cena 1 K. Ta koledar je v Ljubljani naprodaj edinole v „Narodni knjigarni“, naročila pa sprejema vaditeljski zbor v Kranju. Poleg koledarske vsebine obsega ta elegantno vezana knjižica še zanimiv strokovni del, v katerem so natisnjene sokolske koračne pesmi in članki: „Sokolstvo Svatopluka Čecha“ (s Čechovo podobo), „Trubar — buditelj“ (s Trubarjevo podobo), „Slovensko Sokolstvo v letu 1908.“, „Zvezni vaditelj“, „Nekaj besedi vaditeljem“, „Navodila za vaditelje naraščaja“, „Naš prvi dom“ (s podobo sokolskega doma v Žireh) itd.

Družba sv. Jeronima v Zagrebu je izdala za letošnje leto sledeče knjige: 1. Biblijska povjest. Knjiga I. Od stvorenja svijeta do Davida. Napisao

dr. Dinko Gudek. 2. Dolazak Hrvata. Povjesna pripovijest iz VII. vijeka. Napisao Milutin Mayer. 3. Poučni razgovori. III. 4. Hrana i kako se priredjuje. Priredio Miroslav Galović. 5. Danica. Koledar za prostu god. 1909.

M. Šemonddin Sarajlč: Razija. Pripovijest. Cijena 1 kruna. Sarajevo. Tisak islamske dioničke štamparije. — O knjigi izpregovorimo še.

Novi akordi. VII. letnik 1907/8. Uredil dr. Gojmir Krek, izdajatelj Lav. Schwentnerjeva knjigarna v Ljubljani. Cena 8 K. Letniku je pridejana slika zaslužnega urednika dr. Kreka, ki družni v tem svojem dvomesečniku slovenske skladatelje, daje novim talentom priliko, da stopajo na dan, in jih s tem izpodbuja k nadaljnji produkciji in k napredovanju, saj velja prav za umetnost, da vzgaja le neumorna vaja mojstra. „Nove akorde“ cenimo kot vzgojiteljico naraščaja, ki naj donese obilo sadu.

Razvrstitev tvarine je ista kot v prejšnjih letnikih; vrsté se skladbe za klavir, za solospve, za moške in mešane zборе. Sotrudniki so razen nestorja izmed njih, dr. Benj. Ipavca, Čeha Jos. Procházka in Hrvata Vjekoslava Rosenberg-Ružića Emil Adamič, Fran Ferjančič, dr. Gojmir Krek, Anton Lajovic, Ivan Ocvirk, Stanko Premrl, Miha Rožanc in Ant. Svetek, imena najmlajše slovenske skladateljske dobe.

Dr. B. Ipavec podaje troje solospvov, toplo zabarvani „Mak žari“, z ljubeznivo melodijo pretkani spev „Božji volék“ in spvni, jasno zabarvani „Pomladni veter“, dalje melodijozni mešani zbor „Ej tedaj...“

Jos. Procházka, rutiniran skladatelj dičnih in prikupljivih, noblese in vsebine polnih skladb, nadaljuje s svojim lani pričetim klavirskim ciklom „Silhouetty“ s točkami II., III. in IV. istega naziva.

Vjekoslav Rosenberg-Ružić je objavil „Valse intermezzo“, elegantno in gracijozno klavirsko skladbo, ter dvoje moških zborov, energično „Zimsku pjesmu“ in zvokoviti „San“.

Emil Adamič, najplodovitejši med mladimi, je priobčil troje klavirskih točk: čedno „Serenadico“, prijazni spomin „Gregorčičevim manom“ in skico „Zjutraj“, dalje mešani zbor „Na vrtu“ in morda najlepše, kar je doslej spisal, nežno občuteni, sladko in mehko se glaseči solospv „Pri zibeli“, delo, ki ga vznáša srečna invencija.

Fran Ferjančič je zložil dvoje priporočljivih, prav poljudnih zborov: „Slovo od doma“ in „Zvončku“.

Dr. Gojmira Kreka so trije solospvi: živahni, temperamentni „Intermezzo“, mogočni, a tragiko markantno izražajoči „Pa ne pojdem prek poljan“ in rezki, sveže oživljeni „Pogodba“, — dalje ritmično zanimivi moški zbor „Studenček“ in mešana zbora „Slika“, ki je lahko izvedljiv, vendar učinkljiv, ter vzorno uspeli, nad vse priporočljivi zbor „Kakor bela golobica“.

Antona Lajovica solonapev „Serenada“ je peštra, prešerna slika, zasnovana na temelju bujno cvetočega klavirskega parta; v svojem tragičnem zanosu doseza resno, besedi se prillegajoče razpoloženje. Temno zročja je Lajovičeva muza tudi v njegovem od melanholije prepojenem dvospvu „Pesem“.